

Učiteljski Tovariš

Glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: V Gorico! — Ivan Belč: „Bravec“ ali „bralec“? — Jakob Dimnik: Tretja mestna deška ljudska šola. — M. Poklukar: Olajšave. — Načrt pravih „Šolske Matice“. — Šolska razstava obrtnih strokovnih šol. — Jakob Dimnik: Jezikov nauk v prvem šolskem letu. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

V Gorico!

Dne 10. in 11. kimavca t. l. zboruje „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ v Gorici. Enajsta skupščina bo to, odkar so „Zavezo“ priklicali v življenje zavedni in požrtvovalni naši tovariši. V tej sicer kratki dobi svojega obstanka je storila „Zaveza“ neizmerno veliko za napredek in blaginjo slovenskega učiteljstva, ki je pred enajstimi leti bridkeje nego danes okušalo izjemo pravila, da sodi vsakemu delu svoje plačilo. Plačilo je bežalo mimo nas, in oni, ki ga dele, so s skopo roko metali nekaj suhih drobtin med vrste slovenskega učiteljstva, ki je kot žejen jelen v suhem gozdu hrepeneče stegalo roke po krepčilni, poživljajoči kaplji blagodejnega studenca.

Danes sicer še ni tako, kakor bi moralo biti, a danes je vendar že drugače, kakor je bilo. Da pa se je izboljšalo naše gmotno stanje, ni najmanjša zasluga dične naše „Zaveze“, ki je malone pri vsaki skupščini z živo in prepričevalno besedo poudarjala zasluge svojih članov

in z raznimi predlogi, resolucijami in peticijami na pristojnih mestih posredovala, da imamo danes to, kar imamo. Zato dolgujemo „Zavezi“ slovenski učitelji toplo in iskreno zahvalo. S tem pa, da jo zahvaljamo, jo obenem prosimo, da bi še nadalje hodila po poti, ki ga je nastopila in po katerem hodi odločno in neustrašno, da dospemo slovenski učitelji končno do onega plačila, ki nam gre po zakonu človekoljubja in pravičnosti in po zakonu, ki ga je podpisal presvetli cesar sam.

Čudovito je to, kako je moglo vztrajati slovensko učiteljstvo toliko časa ob beraških svojih plačah, čudovito je to, da more vztrajati še danes, ko vendar živi v isti državi kot državni uradniki, v istih razmerah — ki so v premnogih slučajih še košljivejše — kot državni uradniki, ki občuti takisto rastočo draginjo živil, obleke in stanovanj, a njega denarnih prejemkov ne moremo niti izdaleka ednačiti onim, ki jih plačuje država po novi regulaciji svojim uslužbencem.

Zdi se nam, kakor da se je sprijel jarem bednega životarenja z našimi ramami, kakor se sprime srajca z

„Bravec“ ali „bralec“?

Ivan Belč.

Sedem let smo menili, da je to vprašanje že rešeno; kajti sedem let je, odkar je začel izhajati Pleteršnikov slovar, in tri leta je že, odkar stoji trdno vezan na naših mizah, da ga pri vsaki priliki lahko vprašamo za svet. Čudno je bilo pač, da o tem epohalnem zakladišču slovenskega jezika ni bilo nikjer brati razprave, ki bi bila z znano znanstveno obširnostjo in temeljitostjo opozorila slovenski narod, koliko hvale je dolžan za neizmerni trud, ki ga je prizadela ta knjiga, razjasnila mu neštete vrline tega dela, ter mu oči odprla za jezikovno bogastvo, ki je v nji nakupičeno. Tembolj čudno je bilo to, ker smo vajeni, da vsaka zbirčica heteroklasičnih pesmic zvabi na dan celo vrsto panegirikov, listkarjev in esejistov.

In glej, čez sedem let — kakor antikrist — zagleda dan drobna knjižica, ki vzame na piko kaj neznatno preporno posebnost slovarjevega pravopisa, pa na ti točki zastavi vod, da ž njim omaje avtoriteto celega velikan-

skega dela. Kajti to si vsak naprej lahko misli, da naše občinstvo jezikovnih izvajanj ne bo zasledovalo, tembolj hlastno bo pa zagrabilo za politična podtikanja. In res, hitro popularizatorji gospoda Peruška na vsa usta proglase za izdajavca gospoda Pleteršnika in Levca, čegar „Pravopis“ je bil povod vsemu šundru. Vladi na uslugo sta se polotila razdreti hrvaško-slovensko edinstvo, ki se je ravno tako lepo začelo oživljati na Trsatu in drugod, ter odtrgati liberalne obmejske I-ovce od ljubljansko-pöljanskih oboževavcev nazadnjaškega v, in da še izhaja „Brencelj“, gotovo bi bil svojemu žoltogledemu občinstvu naslikal Pleteršnika in Levca, ki si delita trideset srebernikov.

In vendar je Pleteršnikov slovar pravi spomenik naše „jezikovne edinosti“; tu bi se morala za dolgo časa še umakniti celb „vsaka znanstvenost“, katera utegne podkopati njegovo avtoriteto. Ta hram našega jezika je edino svetovno čudo našega naroda, in sedemkrat zagreši Herostratov greh, kdor z drzno roko vrže bakljo vanj.

Gotovo je v gosp. Peruškovi brošuri nabranega veliko jezikovnega znanja; morda ima tudi v marsičem

ranjenim mestom na človeškem telesu. Napenjali smo že vse sile, uporabljali skrajna sredstva, da bi se otresli te more, a sami — uči nas izkušnja — ne moremo zatreti tega zajednika, ki nam ovira rast krepkega, svobodnega razvitka.

Zato nam bodi skrb, da si pridobimo prijateljev, ki imajo moč in sredstva, da nam pomorejo. Ne iščimo prijateljev, ki so nam prijazni le takrat kadar nas rabijo, ki so nam prijazni tudi takrat samo z besedo in s sladkimi obljubami, nego iščimo prijateljev, ki so nam v resnici in iz prepričanja naklonjeni, ki nam izkazujejo svoje prijateljstvo v dejanju. Iščimo in pridobivajmo najsplošnejšo naklonjenost naših deželnih in državnih poslancev, ki imajo usodo našega ljudskega šolstva in torej tudi učiteljstva v rokah.

A za to prijateljstvo nam ni treba moledovati in prosjati kot beračem. Slab in zaničevanja vreden je oni rodoljub, oni zastopnik ljudstva v deželnih in državnih zborih, ki ne uvideva plodnosnega delovanja slovenskega učiteljstva, ki torej ni iz lastnega nagiba, iz svojega, iz rodoljubnega srca izvirajočega prepričanja naš prijatelj.

Pisali smo že lansko leto o priliki zborovanja „Zaveze“ v Ljubljani, da ni pravi rodoljub, kdor ni prijatelj slovenskega učiteljstva. Te besede ponavljamo tudi danes brez vsakega drugega dodatka!

Danes — hvala Bogu — ko se pripravljamo na pot k XI. skupščini „Zaveze“ v Gorico, rečemo lahko s ponosom, da je vrsta šolskih in učiteljskih prijateljev močno narasla, da so v tej vsti naši najboljši in najvplivnejši možje, ki imajo za slovenstvo sploh neizmernih zaslug. Vsak izmed nas ve, koga mislimo. A s še večjim ponosom smemo reči, da nam je priporočilo te prijatelje naše delo, naše neutrudno delo, ki nam izžema najboljše moči, katere se iztekajo v žile, ki nosijo hrano in življenje bodočnosti slovenskega naroda po onih kronovinah avstrijskih, koder žive Slovenci.

Zatorej je pa sveta dolžnost, dolžnost hvaležnosti in priznanja, da se z vsako žilo oklepamo le teh, ki so

nam prijazni in naklonjeni. Suženski uklanjati vrat navidezno sladkim obrazom ter se plaziti pred njimi in za skledo leče prodajati to trohico svobode, ki jo imamo, bi značilo toliko, kakor da spet hrepenenče čakamo onih časov, ko je bilo učiteljstvo kot Prometej na skalo prikovano na odvisnost, milost in nemilost mogočnih gospodov!

Kdor hoče tako, ta ne sodi v naše vrste, in boljše bi bilo, da ga ni med nami. Po širokem svetu veje duh napredka, in kot pomlad nad poljano hodi z brzimi koraki svoboda nad stanovi. V svobodi vse raste, vse napreduje, vse cvete, vse hiti dalje in dalje, visoko k luči, k zvezdam, k solncu! Boj se teme, a ljubi luč! Tema znači smrt, luč je življenje!

In zakaj pojdemo letos v Gorico? — Zato, da bomo povzdignili slovenski učitelji v svojem parlamentu — pri XI. skupščini „Zaveze“ — glas za trpeče tovariše z Goriške in iz Istre, ki se bojujejo kot osamel vojščak na bojnem polju proti navalom sovražnih čet — proti bedi, ki pritiska nanje z železno pestjo.

Kakor dihamo štajerski in kranjski učitelji za nekoliko prosteje po zadnjih regulacijah naših plač, tako pojema luč življenja goriškim in istrskim tovarišem v boju z obstankom. In tem trpinom moramo priskočiti na pomoč, njih stradajočim rodbinam moramo iz oči v oči povedati, da simpatizujemo in čutimo z njimi in da smo pripravljeni, vse storiti, vse žrtvovati, da vstanejo tudi njim blažji časi!

Zatorej pa pozivljamo danes resno in odločno vse slovensko učiteljstvo, da se v čim večjem številu udeleži XI. skupščine „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Gorici, a takisto resno in odločno pozivljamo, da prihite k temu prazniku slovenskega učiteljstva vsi oni naši deželni in državni poslanci, ki so z nami in za nas, da bodo čuli glas slovenskega učiteljstva, da bo slovensko učiteljstvo čulo njihov glas!

Umeje se samo ob sebi, da ne bomo pogrešali v Gorici med seboj onih, ki so nas vzgojili in ki vzgajajo naše potomce — t. j. učiteljev naših slovenskih

prav — naj o tem sodijo strokovnjaki; pred vsem počakajmo, kako bo zapel drugi zvon. Trditev pa, da je slovensčina šele vsled vpliva hrvaščine postala „komu“ podobna, gotovo ni utemeljena, ker nas je enkrat Prešeren, in pozneje sta nas s stalnim uspehom Stritar in Levstik rešila nepotrebnega hrvačenja. — Tudi ugovori proti trinški stilizaciji § 11., 12. in 14. Levčevega „Pravopisa“ niso neutemeljeni, ker bi bil v namestu la v ustih mnogih Slovencev še bolj prisiljen, nego je I v naših. Toda vresčavi način, na kakeršen se je bil ta boj, nikakor ni bil stvari primeren, in popolnoma nepotrebno je bilo javno mnenje mamiti z izjavami po političnih listih. Dobro je sploh te izjave kritično prebrati in ločiti. Nekatere med njimi izhajajo od merodajnih mož, druge so precej manj pomenljive; nekaj jih je s pridržki, nekaj jih sploh ni, te molče trobentajo. So pa tudi take med njimi, ki so se proti celi kopi priznanih slavistov sklenile s pomočjo gospodov „dobrega volja“, katerim je sicer naš jezik — tak ali tak — minderwertig.

Naravnost robot — in to je najmilejša beseda — pa je bil poziv za te izjave; tam se to izgovarjanje in taka

pisava z markiranim zabavljanjem imenuje: kranjska, gorenjska, rovtarska! Mari bi jo že kar primerili s „havhav!“ in „majvmjav!“ Zakaj nas tako zaničujete? Kaj mislite, da narodova duša živi v jezikoslovnih paberkih in kompilatih. Duševno življenje narodovo bije v njegovem leporelovju, in naši znameniti pripovedovalci — kdo jih bo našteval? — vsi razen Savinjskega Aškerca so Kranjci, mnogi najboljši so Gorenjci, in Gregorčič, sicer Tolminec, je še celo rovtar, in vsi so se svoje izvirne slovensčine naučili doma ter jo ves čas govorili, kakor jih je mati učila.

Trdi se, da bi bilo mehko izgovarjanje la popoln prevrat, ker se zdaj po šolah večinoma trdo izgovarja. To ni res. Čisti I se morda izgovarja skorej večinoma po srednjih šolah, ker je tam polovica gospodov profesorjev Nekranjcev; tudi so učne knjige z večine pisane v tako trdem slogu, da se še toliko čudno izgovarjanje priučene tvarine jeziku ne upira. Vzporedno s takim I-om gre pa največkrat tisto izgovarjanje vokalov, s katerim se tudi dejansko približujemo Hrvatom in Čehom in s čegar pomočjo bodo prihodnji poeti lahko rimali voda in priroda,

učiteljišč. Ti morajo v prvi vrsti poznati težnje in želje slovenskega učiteljstva, da morejo potem uspešno in temeljito naš naraščaj pripravljati za življenje.

Pogrešati tudi ne smemo svojih šolskih nadzornikov in drugih zastopnikov v krajnih, okrajnih in deželnih šolskih svetih. Če hočejo biti čuvaji naših pravic, če hočejo pospeševati koristi šolstva in učiteljstva, nas morajo poznati! A če nas hočejo poznati, morajo zahajati v našo sredo, morajo čutiti z nami, morajo vedeti, kako smo zavzeti za svoje pravice, morajo vedeti, kaj hočemo, kaj zahtevamo. Komur ni v resnici nič do nas, kdor gleda na nas samo iz višave in iz dalje, kdor se čuti le vladarja a ne prijatelja našega, ta ni poklican, da bi odločeval o naših koristih in potrebah v zgoraj omenjenih zastopstvih!

Pri XI. skupščini bomo prekrstili „Zavezo slovenskih učiteljskih društev“ v „Zavezo avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ ter tako sprejeli z gorkim srcem, z bratovsko ljubeznijo in z odprtimi rokami v svoje vrste hrvaške tovariše s Primorja in iz Dalmacije. Ustvarili bomo tako velikansko četo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva, ki bo, združeno v pravi kolegijalnosti in v srčni ljubezni, delovalo za svojo korist, a še bolj za čast, rast in slavo mogočne Avstrije!

„Učiteljski Tovariš“ — ki se je vedno bojeval neustrašno in najodločnejše za blaginjo slovenskega učiteljstva — izpolnjuje letos kot glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ zadnjikrat prijetno dolžnost, da pozdravlja kot stari bojevniki učiteljski tlačenih pravic vse one, ki se bodo zbrali v solnčni Gorici k resnemu posvetovanju in k prijateljskim razgovorom. „Učiteljskega Tovariša“ gospodar — „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ — ga je izročilo „Zavezi“, da deluje ž njim in po njem kot skrbna mati za vse tiste, ki se zatekajo in se bodo zatekali v njeno okrilje.

Bog pa, kateremu je pobožno vdano slovensko učiteljstvo brez izjeme, naj vsiplje bogato svoj sveti blagoslov na delo našega uma in naše dlani!

Tretja mestna deška ljudska šola.

Poročal v seji občinskega sveta ljubljanskega dne 18. mal. srpana t. l. občinski svetnik **Jakob Dimnik**.

Slavni občinski svet!

„Šola je temelj bodočnosti vsakega naroda.“

Stara resnica, ki je veljavna tudi za sedanje čase in za vse narode, je: „Šola je temelj bodočnosti vsakega naroda.“ Ta resnica se povdarja pri omikanih narodih že od pamtiveka, naglašala se dandanes in naglašala se bode tudi v prihodnje, zakaj človeštvu je namen, da se popolnjuje in napreduje.

Tudi narodom, ki so se povzpeli na visoko stopinjo kulture, ki so dosegli svoj smoter: „osiguranje narodne bodočnosti“, tudi tem narodom je dolžnost, da skrbé za svoje šolstvo ter doprinašajo žrtve zanj, zakaj zakon narave v boju za obstanek je tak, da tisti narod, ki ne napreduje, že nazaduje prav zato, ker ne napreduje, in tisti, kdor ni za to, da bi se udeležil te tekmovalne delavnosti, kdor je torej nasprotnik šolstva, ta ni za življenje, ta si je sam že podpisal smrtno obsodbo. Te resnice zavedajo se pa najintenzivneje ravno oni narodi, ki so napredovali najbolj. S pomočjo omike popolnil in dozorel jim je pravi zmisel za svoje potrebe in za pogoje svojemu obstanku.

Čuditi se je, kako da ravno oni narodi, kojih obstanku ne preti nevarnost od nobene strani, toliko žrtvujejo za svojo izobrazbo, za podstavo svojemu obstanku — za svoje šolstvo. In vendar ni to nič čudnega, vse to je le prenaravno. Neveden človek navadno ne vé, česa mu treba; omikan človek pa ne pozabi na ničesar, kar mu treba in sicer ne samo zato, da se ohrani na dosedanji stopinji, ampak da se popenja vedno više.

„Šola je temelj bodočnosti vsakega naroda“ in za to „osiguranje narodne bodočnosti“ so pa v prvi vrsti dolžni skrbeti narodni zastopniki v deželnih in občinskih zastopih. Gospoda moja, tudi mi, ki sedimo v tej slavni zbornici, zastopamo del našega naroda in tudi naša sveta dolžnost mora biti, da skrbimo za ljubljansko šolstvo tako, da se bo brez zadržka lahko razvijalo ljubljanskemu prebivavstvu v blagor in korist ter se v ta namen ne strahimo, doprinašati potrebnih in neizogibnih žrtev. Denar,

šel in imel. Bati se je, da slovar tudi za naglas in za izreko samoglasnikov izgubi avtoriteto, če se omaje njegova veljavnost za pravopis.

Po ljudskih šolah se pa skorej brez izjeme prosto po narodovo izgovarja, vsaj kadar se govori, če se tudi bere po črkah. Poskušali so nekateri s čistim l-om, ker to baje zboljšuje priučevanje pravopisa. Toda za pravopis je najboljši pripomoček oko in vaja; čisto izgovarjanje la pa je bilo dostikrat v zvezi s tako smešnimi jezikovnimi spakami, da je vsak trezen učitelj te potratne poskuse opustil. Glavna napaka, da, glavni greh pa je, da se s takim izgovarjanjem (nb.: pri nas) popolnem zamori originalno narodna dikcija. Čisto in zvonko izgovarjanje končnic pogaja popolnem drugo razvrstitev besedi in popolnem drugačno razdelitev stavkovih akcentov ter je priležno samo retoriški, ne pa pripovedni dikciji. Zato se suče okoli tega kočljivega vprašanja veliko več, nego se na prvi mah vidi; kajti edino z neprisiljenim izgovarjanjem se da doseči neprisiljena, pristno narodna dikcija, in razvoj realističnega sloga je mogoč edinole na podstavi neprisiljene dikcije.

Sploh bi bilo pa tako izgovarjanje v ljudski šoli že zato nepotrebno, ker se pri nas uči za življenje ne za šolo.

In kdo govori čisti l?

1. Panonski Slovenci in Belokranjci. Prav imajo, njih je mati tako učila.

2. Tuji in drugorodni Slovani. Njim to zboljšuje priučevanje jezika. Da bi pa mi zarad njih popuščali prosto narodno izgovarjanje, to bi bilo ravno tako smešno, kakor če bi češko govorili Slovenci ali Slovaki zahtevali, naj Čehi njim na ljubo opuste svoj ř.

3. Mnogi politiki in drugi, ki imajo veliko opravka z drugorodnimi Slovani; njim je to izgovarjanje prešlo v habitus.

4. Gospe, gospodične — des précieuses —, gospodiči in gospodje, ki tako govore, da se po svojem govoru ločijo od navadnih ljudi. Nekdaj je vsak, kdor se je poškrbicil, in tudi marsikdo, ki se je pogospodil, govoril nemško; danes to ni več toliko moderno, danes skušamo z izgovarjanjem slovensčine čisto po črkah pokazati, da smo kaj posebnega. To nagnenje, z bizarnimi posebnostmi

izdan za šolstvo, ni zavržen, ampak se obrestuje bolje, kakor kakoršnakoli naprava.

Minoli teden sem bil v Zagrebu. Bil sem v družbi mestnega senatorja g. Gjuro Deželiča, deželnega šolskega nadzornika, učiteljskega ravnatelja in profesorjev ter ogromnega števila ljudskih učiteljev. Ko sem poprej, seveda, ogledal si razna šolska poslopja, se nisem mogel prečuditi tem monumentalnim stavbam in nad vse uzorni notranji uredbi. Povprašam, kdo je vendar tisti „spiritus agens“, ki mu je mogoče doseči toliko žrtev za ljudsko šolstvo. „Učiteljstvo“, mi je bil odgovor. Karkoli učiteljstvo sproži in prosi pri svojih oblastvih, vse se mu vstreže, in to za to, ker je dotičnim oblastvom in korporacijam ležeče na tem, da se ne ohrani hrvatski narod le na dosednji stopinji, ampak da se popenja vedno više. Koliko je zastopnikom kraljevega Zagreba res na tem, da sloni ljudsko šolstvo zagrebško na zdravem temelju, da dobi zagrebško prebivalstvo vse pogoje svojemu obstanku, je natančno razvidno iz letošnjega izveštja zagrebških ljudskih mestnih šol. Teh je devet. Izmed teh je ena šest-razredna, ena pet-razredna in sedem štirirazrednih. Poleg teh devet ljudskih šol ima Zagreb še po eno vadnico, srbsko, madjarsko, judovsko in protestantovsko šolo ter več zasobnih šol.

Omenjenih devet mestnih ljudskih šol pohaja, oziroma je pohajalo letos 2513 otrok. V posamezne teh šol je hodilo 120, 161, 178, 200, 230, 363, 365, 374, 422 otrok; povprečno pride na eno šolo 235 otrok. Na enega učitelja je prišlo 40 otrok.

Primerjajmo sedaj te jako ugodne in zdrave, vsem zakonitim, pedagoškim in zdravstvenim predpisom vstrezajoče zagrebške ljudskošolske razmere z nezdravimi in nezakonitimi razmerami, ki vladajo na ljubljanski I. in II. mestni deški slovenski ljudski šoli. Evo jih:

Iz letošnjih letnih poročil je razvidno, da je pohajalo I. mestno deško šolo 593 in II. mestno deško šolo pa 552 otrok, skupaj torej 1145 otrok. Za dve šoli je torej pri nas 1145 otrok, v Zagrebu pa za devet šol le 2513 otrok! V Zagrebu pride povprečno na enega učitelja 40 otrok, pri nas pa 58! V višjih, posebno v četrtem razredu, pride pri nas na enega učitelja po 70 otrok! Da učitelj pri tolikem številu otrok ne more doseči z naj-

obračati pozornost nase, je popolnem moderno svojstvo ter se imenuje snobizem.

Pojav tega snobizma je tudi, če se naravnost zahteva, naj se meščanstvo ne samo po suknji nego tudi po izgovarjanju ločuje od drugih Slovencev. Ali je to res potrebno? Meščanstvo, to je izobraženci, naj se odlikuje po svojem mišljenju, naj tu skuša druge Slovence zvabiti za sabo, naj se v tem loči od njih, če je treba; toda glede jezika bo naš meščan še dolgo dolgo brez krive srami hodil k pravemu kmetu v šolo. Še bolj ko za druge narode velja v tem oziru za nas Slovence:

Es spriesst der Stamm der Riesen aus Bauernmark hervor.

Od kmečkih in predmeških ljudi je nabran neprecenljivi besedni zaklad, ki je založen v našem „Slovarju“, in tako, kakor je tam zapisano, govore ljudje te besede po največjem in najlepšem, po osrednjem delu naše domovine.

In to naj velja.

večjim trdom tistih uspehov, kakoršne predpisuje zakon in bi jih lahko dosegel pod normalnimi razmerami, to je več kakor jasno. In kdo ima škodo? V prvi vrsti otroci sami, v drugi vrsti pa starši, ker jim otroci zaradi nezadostnega temeljnega znanja, ki so si ga prisvojili v ljudski šoli, potem v srednji šoli slabo napredujejo. Le pogledjte, koliko jih ustopi v prvo šolo, in koliko jih mora že prvo leto zaostati! Ta krivda pa ne zadene mestnega učiteljstva, koje, kakor kažejo uradne kvalifikacije, najvestneje izpolnjuje svoje dolžnosti, ampak ta krivda zadene v prvi vrsti tiste, ki so poklicani in izvoljeni, ustvariti v Ljubljani na slovenskih deških šolah take razmere, da bodo imeli starši, oziroma naši volivci od šole res tisto korist, kakoršno smejo po vsej pravici tudi zahtevati.

Te nezdrave in nezakonite razmere, ki vladajo na obeh mestnih slovenskih deških šolah, so dale mestnemu učiteljstvu in merodajnim krogom povod, da so se začeli baviti z vprašanjem, kako bi se prišlo tem neugodnim razmeram v okom. Povod je dala I. mestna šola, kateri je vsled utelesenja Vodmata prirastlo toliko število otrok, da je prostorno šolsko poslopje postalo pretesno za vse te otroke. Otvoriti se je morala nova pararelka in zaradi tega se je morala izprazniti soba, kjer je bila nastanjena lepo urejena „stalna razstava učil“. Vsled tega so se morala krasna učila, kakoršnih nima nobena druga šola na Kranjskem, potakniti po hodnikih, pod streho in v kleti. Iz te zadrege se je prvotno mislilo priti na ta način, da bi se napravilo nekaj šolskih sob nad telovadnico. Pokazalo se je po izvedencih, da se to ne da izvršiti in začelo se je misliti na prizidek ob severni strani šolskega poslopja. Pa tudi ta prizidek ni imel preveč privržencev in merodajni krogi, kojim so ljubljanske ljudskošolske razmere najbolj znane, so bili mnenja, da bi bilo najbolje in najpraktičneje, če se zgradi novo šolsko poslopje, t. j. tretja mestna slovenska deška šola.

To vprašanje je razpravljal poleg mestnega šolskega sveta tudi slavn občinski svet v seji dne 25. vinotoka 1898. l. Po nasvetu združenega šolskega in finančnega odseka se je izrekel občinski svet za prizidek ob severni strani I. mestne šole ter sprejel ta-le predlog:

„Mestnemu magistratu se naroča, da po stavbenem uradu preskrbi potrebnih načrtov in proračun stroškov za eventualni prizidek ter jih predloži občinskemu svetu v odobrenje.“

Temu predlogu se je uprl današnji poročevavec*) ter dokazal, da bi se s prizidkom, ki bi veljal nad 40.000 gl. —, pomagalo iz te zadrege samo za par let, le I. mestni šoli, nikakor pa ne II. mestni šoli, na kateri vladajo glede prostorov še slabše razmere kakor na I. mestni šoli. Temu v dokaz povem mimogrede, da je visoki c. kr. deželni šolski svet prav te dni dovolil, da se smejo na II. mestni šoli odpreti s pričetkom novega šolskega leta z ozirom na ogromno, vedno rastoče število šolskih otrok dve novi pararelki, za katere bo morala iskati mestna občina prostorov v privatni hiši. Na podstavi informacij, katere je podal današnji poročevavec v tej seji občinskega sveta, sta se sprejela tudi ta-le dva njegova predloga:

1. „Magistratu se naroča, da izposluje pótém c. kr. mestnega šolskega sveta natančnih uradnih podatkov in dokazov o potrebi III. mestne deške šole.“

*) Glej „Učit. Tov.“ I. 1898. št. 32. str. 242!